

Od:
Wysłano: 13 lipca 2026 21:45
Do: Wydział Spraw Obywatelskich (BM)
Temat: PETYCJA w sprawie utworzenia dodatkowej, praktycznej ścieżki dojścia do urzędu sędziego sądu powszechnego dla asystentów sędziów i referendarzy sądowych

UWAGA !!! Ta wiadomość została wysłana przez nadawcę spoza sądów i Ministerstwa Sprawiedliwości. Zachowaj ostrożność przy otwieraniu linków i załączników!

Adresat petycji: Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze,

Na podstawie art. 63 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach zwracam się z postulatem podjęcia prac legislacyjnych zmierzających do stworzenia dodatkowej ścieżki dojścia do urzędu sędziego sądu powszechnego, przeznaczonej dla asystentów sędziów oraz referendarzy sądowych posiadających wieloletnie doświadczenie zawodowe zdobyte bezpośrednio w strukturach wymiaru sprawiedliwości.

Proponowana zmiana nie zakłada likwidacji ani zastąpienia obecnie funkcjonujących sposobów dochodzenia do zawodu sędziego. Istniejąca aplikacja sędziowska oraz inne przewidziane prawem mechanizmy powinny nadal funkcjonować jako podstawowe drogi przygotowania osób rozpoczynających karierę prawniczą. Jednocześnie należy dostrzec, że w sądach istnieje grupa wysoko wykwalifikowanych prawników, którzy przez wiele lat zdobywają doświadczenie związane bezpośrednio z działalnością orzeczniczą, lecz obecnie nie posiadają w pełni wykorzystanej możliwości przełożenia tego doświadczenia na ścieżkę prowadzącą do urzędu sędziego.

Asystenci sędziów oraz referendarze sądowi wykonują obowiązki wymagające wysokich kwalifikacji prawniczych.

Wieloletnia praca w sądzie pozwala im zdobyć praktyczną wiedzę dotyczącą stosowania prawa materialnego i procesowego, analizy akt spraw, oceny materiału dowodowego, sporządzania projektów orzeczeń i uzasadnień, a także organizacji pracy sądu. Doświadczenie to stanowi istotny kapitał dla wymiaru sprawiedliwości i powinno zostać uwzględnione jako jedna z możliwych dróg przygotowania do pełnienia urzędu sędziego.

W związku z powyższym zasadne jest stworzenie trzeciej, równoległej ścieżki dojścia do zawodu sędziego, obok istniejącej aplikacji sędziowskiej. Ścieżka ta powinna być oparta na wieloletniej praktyce sądowej, jednolitych standardach kwalifikacyjnych oraz stopniowej weryfikacji kompetencji kandydata.

Podstawowym warunkiem skorzystania z tej drogi powinien być odpowiednio długi staż pracy w sądzie. Kandydaci powinni legitymować się kilkuletnim doświadczeniem zawodowym, przykładowo od 5 do 10 lat pracy na stanowisku asystenta sędziego lub referendarza sądowego. Tak długi okres pozwala na rzeczywistą ocenę predyspozycji do wykonywania zawodu sędziego oraz daje możliwość zdobycia kompetencji, których nie można uzyskać wyłącznie poprzez szkolenie teoretyczne.

Rekrutacja i przygotowanie kandydatów powinny odbywać się w ramach poszczególnych apelacji. Każda apelacja powinna mieć możliwość prowadzenia własnej polityki kadrowej, dostosowanej do jej rzeczywistych potrzeb. Kandydat wybierałby apelację, z którą chce związać swoją dalszą karierę zawodową, a szkolenie praktyczne odbywałoby się w ramach sądów należących do tej apelacji. Dodatkowo zasadnym rozwiązaniem byłoby umożliwienie prowadzenia rekrutacji z uwzględnieniem określonych pionów orzecznich. Pozwoliłoby to na lepsze wykorzystanie doświadczenia kandydatów zdobytego w konkretnej specjalizacji oraz umożliwiłoby sądom pozyskiwanie przyszłych sędziów posiadających praktyczne przygotowanie odpowiadające rzeczywistym potrzebom poszczególnych wydziałów. Takie rozwiązanie pozwoliłoby lepiej planować potrzeby kadrowe sądów, ograniczyć problem nierównomiernego rozłożenia wakatów w poszczególnych regionach oraz zwiększyć stabilność zatrudnienia. Osoby, które przez wiele lat zdobywały doświadczenie w określonej apelacji, miałyby możliwość dalszego rozwoju zawodowego bez konieczności uczestniczenia w ogólnokrajowej rywalizacji oderwanej od rzeczywistych potrzeb konkretnych sądów.

Decentralizacja procesu przygotowania kandydatów nie oznaczałaby obniżenia wymagań wobec przyszłych sędziów. Niezbędnym elementem tej ścieżki powinien być jednolity, centralny egzamin sędziowski, przeprowadzany według takich samych zasad dla wszystkich kandydatów w całym kraju.

Egzamin powinien koncentrować się przede wszystkim na praktycznych umiejętnościach niezbędnych w pracy sędziego, w szczególności na rozwiązywaniu kasusów, analizie problemów prawnych, sporządzaniu projektów orzeczeń oraz przygotowywaniu uzasadnień. Jego celem powinno być sprawdzenie rzeczywistej zdolności stosowania prawa, a nie wyłącznie znajomości przepisów.

Centralny egzamin pełniłby również funkcję kontrolną i porównawczą. Umożliwiłaby dokonanie obiektywnego zestawienia poziomu przygotowania kandydatów szkolonych w poszczególnych apelacjach. Wyniki egzaminu pozwoliłyby ocenić

skuteczność przyjętych modeli szkolenia, wskazywać najlepsze praktyki oraz identyfikować obszary wymagające poprawy. W ten sposób zachowana została równowaga pomiędzy autonomią apelacji w zakresie przygotowania kandydatów a koniecznością zapewnienia jednolitego standardu jakości w całym kraju.

Osoby, które pozytywnie zdałyby egzamin centralny, powinny uzyskać możliwość powołania na stanowisko asesora sądowego na okres próbny nie dłuższy niż 4 lata. Asesura powinna stanowić rzeczywisty etap praktycznej weryfikacji kompetencji kandydata przed powierzeniem mu pełnego urzędu sędziego.

W okresie asesury kandydat powinien wykonywać czynności orzecznicze w zakresie określonym ustawą, prowadzić własny referat oraz podlegać okresowej ocenie. Ocena ta powinna uwzględniać przede wszystkim poziom merytoryczny wydawanych rozstrzygnięć, stabilność orzecznictwa, terminowość sporządzania uzasadnień, sprawność prowadzenia postępowań, kulturę urzędowania oraz przestrzeganie zasad etyki zawodowej.

Pozytywne zakończenie okresu asesury powinno umożliwiać przedstawienie kandydata do powołania na urząd sędziego sądu rejonowego.

Istotnym elementem proponowanego rozwiązania powinien być również mechanizm zapewniający płynność obsady stanowisk sędziowskich poprzez wprowadzenie mechanizmu obsady zwalnianego etatu.

W przypadku awansu sędziego sądu rejonowego do sądu okręgowego jego dotychczasowy etat pozostawałby w sądzie rejonowym i byłby przeznaczony dla asystenta/referendarza sądowego po zdaniu egzaminie o którym mowa powyżej. W dalszej kolejności zwolnione stanowisko asesora byłoby następnie obsadzone przez kolejnego kandydata, który zdał egzamin i spełnił wymagania ustawowe, natomiast zwolnione stanowisko asystenta sędziego podlegałoby ponownemu naborowi.

System ten stworzyłby naturalny mechanizm rozwoju zawodowego i pozwoliłby ograniczyć sytuacje, w których wolne stanowiska pozostają nieobsadzone przez długi czas.

Proponowana trzecia ścieżka dojścia do urzędu sędziego tworzyłaby uzupełnienie obecnego systemu, a nie jego konkurencję. W praktyce powstałyby trzy równoległe drogi:

- aplikacyjna droga podstawowa dla osób rozpoczynających karierę zawodową,
- aplikacja uzupełniająca dla osób posiadających doświadczenie zawodowe poniżej okresu wymaganego dla ścieżki opisywanej w niniejszej petycji,
- ścieżka dla wieloletnich asystentów sędziów oraz referendarzy sądowych.

Takie rozwiązanie pozwoliłoby zwiększyć różnorodność kandydatów na urząd sędziego, wykorzystać doświadczenie osób już związanych z wymiarem sprawiedliwości oraz stworzyć bardziej przewidywalną i atrakcyjną ścieżkę rozwoju zawodowego.

Wprowadzenie dodatkowej ścieżki praktycznej odpowiadałoby na rzeczywiste potrzeby wymiaru sprawiedliwości.

Państwo nie traciłoby wieloletniego doświadczenia osób, które przez lata wykonywały pracę bezpośrednio wspierającą działalność orzeczniczą, lecz wykorzystywałoby ten potencjał dla dobra obywateli.

Reforma pozwoliłaby stworzyć system, w którym przyszli sędziowie mogliby pochodzić zarówno spośród osób kształconych w ramach aplikacji, jak i spośród doświadczonych prawników, którzy zdobyli praktyczne kompetencje w codziennej pracy w Sądzie. Połączenie tych dwóch perspektyw przyczyniłoby się do zwiększenia stabilności kadrowej sądów, poprawy jakości orzecznictwa oraz budowy bardziej efektywnego i nowoczesnego wymiaru sprawiedliwości.

Wnoszę zatem o podjęcie prac legislacyjnych zmierzających do stworzenia opisywanej dodatkowej ścieżki dojścia do urzędu sędziego sądu powszechnego.

Łączę wyrazy szacunku

Adres: